

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 16.12.2025
COM(2025) 991 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Evropska strategija za gradnjo stanovanj: konkurenčnejši in produktivnejši gradbeni
sektor**

1 Krepitev konkurenčnosti gradbenega ekosistema

Evropa se sooča s strukturnim izzivom cenovne dostopnosti stanovanj. Evropska strategija za gradnjo stanovanj je bistveni del – industrijski steber – svežnja Komisije o cenovno dostopnih stanovanjih, katerega cilj je zagotoviti cenovno dostopnejša stanovanja za vse Evropejce. Strategija se osredotoča na krepitev konkurenčnosti, produktivnosti in inovacij v gradbenem sektorju. Čeprav harmonizirana pravila za gradbene proizvode in storitve na enotnem trgu prispevajo k okviru EU, so za stanovanjsko politiko v prvi vrsti še naprej pristojni in odgovorni države članice, regije in mesta. Usklajena prizadevanja institucij EU, nacionalnih, regionalnih in lokalnih vlad, finančnih institucij ter deležnikov iz industrije so zato ključna za reševanje stanovanjskega vprašanja.

Stanovanjsko krizo povzroča več dejavnikov, med drugim tudi nekateri v gradbenem sektorju. K pomanjkanju stanovanj prispevajo spremembe povpraševanja, omejena ponudba stanovanj, naraščajoči stroški gradnje in vztrajne vrzeli v produktivnosti. V tretjini regij EU gradbeništvu ni uspelo slediti rastočemu demografskemu povpraševanju. Napovedi Komisije kažejo, da se bo število gospodinjstev na teh območjih še povečalo. Da bi lahko Evropa v naslednjem desetletju obvladala ta demografski pritisk, bo morala poleg trenutno zgrajenih 1,6 milijona stanovanj letno dodati še 650 000 stanovanj¹. Za povečanje ponudbe cenovno dostopnih, trajnostnih, odpornih in kakovostnih stanovanj bo treba tudi podvojiti sedanjo stopnjo prenove in na splošno izboljšati energijsko učinkovitost stanovanjskega stavbnega fonda za 16 % do leta 2030.

Pomanjkanje stanovanj se odraža v naraščajočih cenah najemnih in lastniških stanovanj. Od leta 2013 so se nominalne cene stanovanj v EU zvišale za več kot 60 % in rastejo hitreje kot dohodki, kar ima neposredne posledice za socialno vključenost in mobilnost delovne sile. Številna metropolitanska območja in turistične destinacije so obremenjena območja z največjimi pritiski.

Da bi rešili ta izziv cenovne dostopnosti stanovanj, mora Evropska unija odpraviti vrzel med ponudbo stanovanj in povpraševanjem po njih, poleg drugih ukrepov, vključenih v načrt za cenovno dostopna stanovanja². Ustvariti moramo okvirne pogoje za to, da bo gradbeni sektor lahko opravljal svojo nalogo omogočanja cenovno dostopnih, trajnostnih, odpornih in visokokakovostnih stanovanj. S povečanjem produktivnosti, zmogljivosti in konkurenčnosti celotnega gradbenega ekosistema³ bo mogoče povečati ponudbo stanovanj ter doseči gospodarske, socialne in okoljske cilje Unije.

Poleg tega, da ima gradbeni ekosistem pomembno vlogo pri zagotavljanju kakovostnih stanovanj za evropske državljane, tudi pomembno prispeva k evropskemu gospodarstvu in rasti; je med tremi največjimi industrijskimi ekosistemi v EU. V njem prevladujejo MSP, predvsem mikropodjetja, ki predstavljajo 99 % dejavnih podjetij. Obsega kompleksno in soodvisno vrednostno verigo, od surovin in gradbenih proizvodov do projektiranja, inženiringa, gradnje, prenove in vzdrževanja stavb. Pomemben del ekosistema deluje v javni sferi, prek oddaje javnih naročil gradenj in gradbenega inženirstva ter naložb v socialna stanovanja. Zajema

¹ Glej Balouktsi idr. (2025) „Housing investment needs in the EU“ (Potrebe po naložbah v stanovanja v EU). JRC Science for Policy Brief.

² COM(2025) 1025, Domovi za vse – Evropski načrt za cenovno dostopna stanovanja.

³ Opredelitev strukture ekosistema in podrobnosti o njej: swd-annual-single-market-report-2021_en.pdf.

6,6 milijona podjetij, ki zagotavljajo delovna mesta več kot 27 milijonom ljudem, in prispeva 12 % k bruto dodani vrednosti EU⁴.

Vendar pa glede na trenutno uspešnost ekosistema njegov potencial še vedno ni v celoti izkoriščen. Od vseh industrijskih sektorjev je v gradbeništvu prišlo do največjega upada produktivnosti od leta 2019. Stroški gradnje naraščajo hitreje od inflacije, k čemur prispevajo visoki stroški materiala in dela, ki se z izboljšavami učinkovitosti niso izravnali. Poleg tega je ta industrijski ekosistem še vedno najmanj digitaliziran v Evropi, saj le 55 % podjetij uporablja napredne digitalne tehnologije, v primerjavi s 76-odstotnim povprečjem v drugih ekosistemih⁵. Manj kot 10 % podjetij načrtuje dolgoročne naložbe v digitalno preobrazbo. Produktivnost dela na uro v gradbeništvu se je od leta 2019⁶ zmanjšala za 8 %, medtem ko gospodarstvo EU kot celota beleži skromen napredek. Ta vrzel v produktivnosti zmanjšuje cenovno dostopnost stanovanj in industrijsko konkurenčnost.

Hkrati ima gradbeni sektor ogromen **potencial za zmanjšanje emisij**. V njem nastane **več kot 35 %** vseh odpadkov v EU in **5–12 %** skupnih nacionalnih emisij toplogrednih plinov⁷. Uporaba nizkoogljičnih gradbenih materialov in gradbenih materialov na biološki osnovi lahko prispeva k zmanjšanju vgrajenega ogljika⁸ v stavbah za **približno 40 %**⁹. Pospešitev prenove našega obstoječega stavbnega fonda je ključna za nadaljnje zmanjšanje naše odvisnosti od fosilnih goriv, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in izboljšanje kakovosti zraka.

Ključni izziv, ki ga je treba obravnavati, je znižanje stroškov za vse deležnike, ki delujejo v gradbenem ekosistemu. Za to potrebujemo ukrepe za poenostavitev, ki jih bomo izvedli s povečanjem digitalizacije v celotni vrednostni verigi in zmanjšanjem upravnega bremena za vse vključene akterje. Poleg tega potrebujemo nadaljnjo harmonizacijo pravil, da bi znižali stroške zagotavljanja skladnosti, zlasti s pospešitvijo standardizacije. Komisija in nacionalni organi za varstvo konkurence bodo še naprej pozorni na morebitne protikonkurenčne prakse v sektorju.

Obstaja veliko vzvodov za povečanje konkurenčnosti gradbenega ekosistema. Z zmanjšanjem upravnega bremena in pospešitvijo postopkov izdaje dovoljenj se lahko pospeši izvajanje gradbenih del na trgu zasebnih in javnih stanovanj. S povečanjem inovacij in uvajanjem novih tehnologij bodo mikropodjetja vključena v tok digitalizacije in povečane produktivnosti. Z večjim prodorom inovativnih gradbenih proizvodov in metod na trg se lahko poveča produktivnost in obseg. Z razvojem trgov krožnih materialov in gradbenih odpadkov se bosta povečala dostop do vhodnih materialov in odpornost. Povpraševanje po usposobljenih delavcih v vrednostni verigi, med drugim po spretnostih, povezanih z digitalizacijo in avtomatizacijo, bo verjetno izboljšalo podobo sektorja kot privlačnega delovnega okolja ter tako privabilo več žensk in mladih. Z odpravo vztrajnih regulativnih razlik bo zagotovljena podpora za vzpostavitev pravega enotnega trga storitev gradnje in montaže.

⁴ Preglednica kazalnikov industrijskih ekosistemov (na podlagi podatkov Eurostata).

⁵ [Raziskava o naložbah 2024, Pregled Evropske unije \(EIB 2024\).](#)

⁶ Evropska centralna banka.

⁷ [Stavbe in gradbeni sektor – Notranji trg, industrija, podjetništvo in MSP.](#)

⁸ [Projekt BIOBUILD – toplotne rešitve za zelene stavbe.](#)

⁹ [Paving the way for lowering embodied carbon emissions in the building and construction sector \(Utiranje poti za zmanjšanje emisij vgrajenega ogljika v gradbenem sektorju\) |Clean Technologies and Environmental Policy.](#)

Ukrepati moramo na štirih prednostnih področjih, da bi izkoristili celoten potencial produktivnosti gradbenega ekosistema:

- **poenostavitev in digitalizacija postopkov izdaje dovoljenj za stanovanjsko gradnjo in upravnih postopkov,**
- **podpora inovacijam in povečanje obsega v gradbeništvu** za uvajanje inovativnih proizvodov in novih tehnologij v velikem obsegu na enotnem trgu,
- **zagotavljanje dostopa do surovin in sekundarnih materialov** za zagotovitev stabilne, cenovno dostopne in trajnostne oskrbe z materiali,
- **zagotavljanje dostopa do storitev in spretnosti** z odpravo pomanjkanja, odstranitvijo ovir za čezmejno opravljanje storitev ter spodbujanjem mobilnosti strokovnjakov in delavcev.

Ta strategija temelji na nedavni posodobitvi uredbe o gradbenih proizvodih¹⁰. Standardi, sprejeti na podlagi uredbe o gradbenih proizvodih, v skladu z danes objavljenim delovnim načrtom na podlagi uredbe o gradbenih proizvodih za obdobje 2026–2029¹¹, bodo ključni za podporo harmonizaciji na celotnem enotnem trgu. Z njimi se uresničujejo cilji strategije za enotni trg¹² in priporočila načrta prehoda za gradbeništvo¹³ za doseganje bolj zelenega, bolj digitalnega, odprtega in konkurenčnega gradbenega ekosistema.

2 Poenostavitev in digitalizacija ekosistema

Da bi izkoristili celoten potencial gradbenega ekosistema, moramo najprej preučiti, kako lahko olajšamo in pospešimo delovanje za vse vključene akterje. Prednostno je treba obravnavati zapletenost in restriktivnost pravnega okvira ter nizko stopnjo digitalizacije.

Za načrtovanje in gradnjo stanovanj veljajo pravila, ki imajo različne oblike, vključno z gradbenimi predpisi, politikami rabe in določanja namembnosti zemljišč ter okoljskimi standardi. Večino pravil, ki vplivajo na ponudbo stanovanj, določajo države članice, tudi na regionalni in lokalni ravni. S temi pravili se ohranjata naša varnost in kakovost življenja, spodbujajo socialni in gospodarski cilji ter varujeta naše okolje in kulturna dediščina. Vendar zaradi kopičenja, zapletenosti in razdrobljenosti pravil pogosto prihaja do velikih omejitev, stroškov, zamud in negotovosti, kar povečuje skupne stroške gradnje. Upravna zapletenost pogosto povzroča nenamerne omejitve pri ponudbi stanovanj.

Zapleteni, omejevalni, počasni in negotovi postopki izdaje dovoljenj dodatno zvišujejo stroške gradnje stanovanj in omejujejo skupne gradbene proizvodnje, tako za nove stavbe kot za prenove¹⁴.

¹⁰ Uredba (EU) 2024/3110 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2024 o določitvi harmoniziranih pravil za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 305/2011 (UL L, 2024/3110, 18.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj>).

¹¹ COM(2025) 772.

¹² Sporočilo Evropske komisije Enotni trg: naš evropski domači trg v negotovem svetu Strategija za enostaven, brezhibno delujoč in močan enotni trg (COM(2025) 500).

¹³ Delovni dokument služb Komisije Načrt prehoda za gradbeništvo, Evropska komisija (2023) – [DocsRoom – Evropska komisija](#).

¹⁴ B-Ready v EU .

Čeprav imajo gradbena dovoljenja ključno regulativno vlogo, saj zagotavljajo skladnost z večplastnim regulativnim okvirom¹⁵, njihova zapletenost, razdrobljenost in podvajanje povzročajo neučinkovitosti, odvrčajo od naložb in ovirajo sprejemanje inovativnih gradbenih metod, kot sta industrializirana gradnja in 3D-tiskanje¹⁶.

Izziv je torej v tem, da se doseže ustrezno ravnotežje med potrebnim nadzorom, pogoji in omejitvami ter učinkovitostjo postopkov.

Nosilci projektov v EU se v postopku pridobivanja dovoljenj za stanovanjske stavbe srečujejo s številnimi izzivi¹⁷. Nacionalni in lokalni predpisi so pogosto razdrobljeni in zapleteni ter ne določajo jasnih rokov za odziv javnih organov. Vložniki morajo pogosto pridobiti več ločenih „poddovoljenj“, razlaga nacionalnih in lokalnih pravil pa je pogosto nedosledna. Faza obravnave vloge lahko traja od treh do 24 mesecev, pri čemer obstajajo velike razlike med državami članicami in znotraj posamezne države. V primeru pritožbe se lahko postopek še dodatno podaljša. Zaradi teh zamud se znatno povečajo stroški in negotovost, zlasti za MSP, posledično pa so stanovanjski projekti bolj tvegani in manj privlačni za vlagatelje. Kljub širokemu soglasju o tem, da je potrebna reforma, ni celovitega pregleda nad izdajanjem dovoljenj v EU niti trdnega in primerljivega izhodišča za spremljanje napredka in usmerjanje politike.

Kar zadeva digitalizacijo in v primerjavi z drugimi ekosistemi evropski gradbeni ekosistem zaostaja v vseh fazah življenjskega cikla stavb in gradbenih del. To vključuje projektiranje, načrtovanje in pridobivanje dovoljenj, gradnjo, upravljanje, prenovu in možnosti ob koncu življenjske dobe. Napredek na področju digitalizacije v EU ostaja neenakomeren, saj države članice uporabljajo različne pristope k upravljanju in delujejo na različnih ravneh tehnološke zrelosti¹⁸. Poleg tega premajhna povezanost in interoperabilnost sistemov otežuje zbiranje in analizo zanesljivih podatkov o stavbah in materialih, kar je ključno za doseganje ciljev trajnostne gradnje in krožnega gospodarstva ter za širitev dejavnosti. Obstaja neizkoriščen potencial za vzpostavitev skladnega okvira, ki bi združeval digitalno izdajanje dovoljenj, digitalni potni list izdelka (v skladu z novo uredbo o gradbenih proizvodih) in digitalne dnevnikove stavb.

Posodobitev upravnih postopkov in zmanjšanje omejitev, zlasti tistih, povezanih z izdajanjem dovoljenj za gradnjo in prenovu, bi lahko močno spodbudila izboljšave produktivnosti, ki jih prinaša širša digitalizacija v sektorju, zlasti za MSP. To bi ne le pospešilo postopke izdaje dovoljenj, temveč tudi prispevalo k boljši souporabi podatkov in preglednosti v celotni vrednostni verigi gradbeništva.

¹⁵ Uporabljajo se lahko tudi drugi postopki izdaje dovoljenj: prostorsko dovoljenje za razvoj določene funkcije, dovoljenje za parcelacijo, okoljsko dovoljenje za velike posege ali obratovalno dovoljenje za opravljanje določene gospodarske dejavnosti.

¹⁶ <https://doi.org/10.1080/09613218.2024.2400467>.

¹⁷ „Questionnaire on building permit process and digital building permits – summary report“ (Vprašalnik o postopku izdaje gradbenega dovoljenja in digitalnih gradbenih dovoljenjih – zbirno poročilo), Evropska komisija, 2025 + poziv k predložitvi dokazov.

¹⁸ Medtem ko nekatere države uporabljajo decentraliziran sistem, v katerem gradbena dovoljenja izdajajo občinski organi (npr. Avstrija), so druge razvile centralizirane nacionalne platforme (npr. Estonija). Poleg tega se le nekatere države članice (npr. Estonija in Finska) zanašajo na spletne sisteme izdajanja dovoljenj in v svoje postopke vse bolj vključujejo informacijsko modeliranje gradbenih objektov.

2.1 Poenostavitev postopkov izdaje dovoljenj

S poenostavitvijo zahtev za izdajo dovoljenj in digitalizacijo postopkov izdaje dovoljenj bi se lahko povečala gotovost in s tem zagotovile znatne gospodarske koristi. V študiji primera v Pragi je bilo ocenjeno, da dolgotrajen postopek izdaje dovoljenja za stanovanjske objekte zviša stroške gradnje stanovanjskih objektov za približno 16,5 %¹⁹. Digitalna orodja, kot je informacijsko modeliranje gradbenih objektov²⁰, so se že izkazala kot način za zmanjšanje upravnih bremen in skrajšanje časa odločanja pri javnih in zasebnih stanovanjskih projektih. V državah članicah, ki so že napredne na tem področju, so konkretne koristi že jasne. S sistemi izdajanja dovoljenj na podlagi informacijskega modeliranja gradbenih objektov, ki so jih uvedli na Finskem²¹, se skrajšuje čas obdelave, povečuje preglednost in izboljšuje kakovost podatkov.

Prvi koraki k poenostavitvi izdajanja dovoljenj se izvajajo s poenostavitvijo upravnih bremen v okoljski zakonodaji²², vključno z zakonodajnim predlogom o pospešitvi presoj vplivov na okolje²³. Države članice se spodbuja, naj v največji možni meri izkoristijo določbe iz tega svežnja, da bi pospešile postopke načrtovanja, določanja namembnosti zemljišč in izdajanja dovoljenj za gradnjo stanovanj in z njo povezano infrastrukturo.

Da bi rešili izzive, ki posebej vplivajo na stanovanjske projekte, **bo Komisija izvedla študijo, s katero bo zagotovila celovito oceno postopkov izdaje gradbenih dovoljenj v 27 državah članicah**. S to študijo, ki bo potekala od decembra 2025 do oktobra 2026, se bo ocenila stopnja digitalizacije v nacionalnih postopkih izdaje dovoljenj in preučilo, kako zakonodajne in tehnične zahteve vplivajo na ponudbo stanovanj pri novogradnjah, prenovah ali spremembi namembnosti. Ocenila se bodo obstoječa prekrivanja veljavnih predpisov ter glavne neučinkovitosti in ozka grla v postopkih. Poleg tega se bo analiziralo, kako te zahteve vplivajo na konkurenčnost gradbenega sektorja v EU27, in opredelile se bodo ustrezne nacionalne pobude za poenostavitev, pospešitev ali digitalizacijo postopkov izdaje dovoljenj. Pozornost bo namenjena oviram, s katerimi se srečujejo mala in mikropodjetja.

Študija se bo upoštevala pri prihodnjem delu Komisije, med drugim pri pripravi **svežnja za poenostavitev stanovanjskega področja** leta 2027 in akta o cenovno dostopnih stanovanjih. Poleg tega **bo lahko Komisija** na podlagi rezultatov te ocene **pripravila tudi smernice in primere dobre prakse za pomoč državam članicam pri uvajanju racionaliziranih, povsem**

¹⁹ Lukavec, M., Čáp, V., in Čermáková, K. (2024). How permitting process length influences development costs and real estate prices (Kako čas trajanja postopka izdaje dovoljenja vpliva na stroške razvoja in cene nepremičnin). *Economics and Environment*, 89(2), 768-768.

²⁰ Izdajanje dovoljenj na podlagi informacijskega modeliranja gradbenih objektov pomeni uporabo takega modeliranja v postopku izdaje gradbenega dovoljenja. Vložniki predložijo 3D-model informacijskega modeliranja gradbenih objektov, ki omogoča avtomatizirano preverjanje skladnosti z gradbenimi predpisi in zakonodajo, pri čemer je mogoče model povezati z digitalnim dvojčkom okoliških stavb in infrastrukture. Ta sistem omogoča prehod z ročnega postopka preverjanja skladnosti na polavtomatiziranega.

²¹ Po oceni mesta Järvenpää se lahko povprečni čas za izvedbo avtomatiziranih preverjanj za povprečno stanovanjsko stavbo skrajša na 1–5 minut, v primerjavi z 1–2 dnevoma, kolikor trajajo ročna preverjanja na podlagi 2D-risb v obliki PDF. Z uporabo avtomatiziranih preverjanj in modelov IFC za zahtevano vsebino podatkov se povprečni čas obravnave popolne vloge za gradbeno dovoljenje skrajša z ocenjenih 40 delovnih dni na 10 delovnih dni.

²² COM(2025) 980, Poenostavitev za trajnostno konkurenčnost.

²³ COM(2025) 984 – to vključuje spremembe zakonodaje ter predlog za pospešitev in racionalizacijo presoj vplivov na okolje, na primer tako, da ni večkratnih presoj v primeru manjših sprememb ali razširitev, tudi za načrtovanje in gradnjo novih stanovanjskih, cenovno dostopnih ali socialnih stavb ter z njimi povezane socialne infrastrukture, ki se neposredno uporablja za take stanovanjske stavbe.

digitalnih sistemov izdajanja dovoljenj na enotnem trgu ob upoštevanju načela subsidiarnosti. Komisija bo z državami članicami sodelovala pri nadaljnji poenostavitvi in spremljala napredek v državah članicah, po potrebi tudi prek prihodnje evropske stanovanjske zveze.

Države članice lahko pri prizadevanjih za racionalizacijo in digitalizacijo postopkov izdaje dovoljenj izkoristijo podporo EU. Instrument za tehnično podporo²⁴ lahko zagotovi tehnično in finančno pomoč državam članicam pri vzpostavljanju potrebnih upravnih zmogljivosti in izvajanju potrebnih reform. Zbirka orodij za digitalna gradbena dovoljenja za javne organe iz leta 2024 zagotavlja praktično podporo, spodbuja uvedbo izdajanja dovoljenj na podlagi informacijskega modeliranja gradbenih objektov in lokalnim upravam zagotavlja konkretna orodja.

Ukrep 1 – poenostavitev in digitalizacija postopkov izdaje dovoljenj

- Komisija bo z državami članicami sodelovala pri **poenostavitvi nacionalnih, regionalnih in lokalnih postopkov izdaje dovoljenj** s temeljitim evidentiranjem, kar bi se lahko upoštevalo v svežnju za poenostavitev stanovanjskega področja (2027) in aktu o cenovno dostopnih stanovanjih (četrto četrletje 2026).
- Komisija bo še naprej **podpirala reforme držav članic in spodbujala uporabo instrumentov financiranja** (načrti za okrevanje in odpornost, skladi kohezijske politike in program Digitalna Evropa).

2.2 Pospeševanje digitalizacije v gradbenem ekosistemu

Poenostavitev v gradbenem ekosistemu mora potekati z digitalizacijo, da se povečata predvidljivost in hitrost za vse vključene akterje. Evropska komisija je zavezana, da bo še naprej podpirala večjo uporabo digitalnih tehnologij v gradbenem ekosistemu.

Čeprav številna digitalna orodja že obstajajo, druga pa so v fazi razvoja, njihova interoperabilnost še vedno ni optimalna. Izboljšanje interoperabilnosti bo prineslo velike prihranke pri učinkovitosti. Olajšalo bo delovanje podatkovnih sistemov po načelu „samo enkrat“ in izmenjavo informacij skozi celoten življenjski cikel gradbenega projekta, od faze projektiranja do postopkov izdaje dovoljenj, faze montaže na kraju samem in faze uporabe do konca življenjske dobe. Ta interoperabilnost ne le povečuje učinkovitost izdajanja dovoljenj, temveč omogoča tudi doslednejšo uporabo pravil ter podpira cilje energijske učinkovitosti in krožnost. S ponovno uporabo potrjenih podatkov v različnih sistemih se zmanjšuje upravno breme za arhitekta, inženirje in razvijalce. Hkrati bodo organi lahko učinkoviteje spremljali skladnost z zahtevami glede varnosti, dostopnosti, energijske učinkovitosti, odpornosti v zvezi z vodo in trajnostnosti.

Nova uredba o gradbenih proizvodih je temelj podpore za večjo digitalizacijo podatkovnih tokov v gradbeništvu. V skladu z uredbo o gradbenih proizvodih je treba vse informacije o gradbenih proizvodih (vključno s tehničnimi informacijami, požarno odpornostjo, varnostnimi

²⁴ Instrument za tehnično podporo je program EU, ki organom držav članic EU zagotavlja prilagojeno tehnično strokovno znanje za oblikovanje in izvajanje reform. Nedavno je bil uporabljen za uvedbo informacijskega modeliranja gradbenih objektov pri javnem naročanju, vključno z vzpostavitvijo pilotnih projektov v Grčiji in Španiji.

informacijami, vplivi na okolje in drugimi pomembnimi informacijami) navesti v digitalni interoperabilni izjavi o lastnostih in skladnosti.

Digitalni potni list izdelka, ki bo v skladu z novo uredbo o gradbenih proizvodih z letom 2028²⁵ postal obvezen, bo omogočil uporabo teh informacij za različne namene, kot so projektiranje stavb, nadzor trga ali v digitalnih dnevnikih stavb za poznejše prenove. Z nadomestitvijo papirnih dokumentov, nacionalnih podatkovnih zbirk in razpršene dokumentacije v obliki PDF z enotnim, vseevropskim digitalnim sistemom bo digitalni potni list izdelka vsem deležnikom omogočil dostop do zanesljivih in preverjenih podatkov o proizvodih v strojno berljivi obliki. S tem se bodo poenostavili postopki, zmanjšali upravni stroški in povečala preglednost²⁶. Digitalni potni list izdelka bo projektantom, izvajalcem in javnim organom omogočil iskanje primerljivih informacij o tehnični in okoljski učinkovitosti izdelkov. Z digitalnim potnim listom izdelka se bo povečala krožnost v gradbenem sektorju, saj bo pri presojah pred rušenjem lažje izmenjevati informacije o možnostih ponovne uporabe in recikliranja materialov. Z boljšo izmenjavo informacij o ogljiknem odtisu gradbenih materialov bo zagotovljena podpora za razvoj vodilnih trgov nizkoogljičnih gradbenih proizvodov, vključno s proizvodi na biološki osnovi.

Komisija bo z dopolnitvijo digitalnega potnega lista izdelka ter na podlagi dobrih praks in zbranega gradiva spodbujala harmonizirano uvedbo **digitalnih dnevnikov stavb** po vsej EU²⁷. Digitalni dnevniki stavb bi lahko postali enoten vir informacij o stavbah od projektiranja in gradnje do prenove in rušenja, kar bi omogočilo boljše odločanje v vseh fazah njihovega življenjskega cikla. Za uresničitev medsebojno povezanega digitalnega ekosistema bo Komisija pripravila **zahtevo za standardizacijo za standard digitalnega dnevnika stavb**. Poleg tega bo **promovirala mehanizem za izmenjavo in združevanje podatkov** med digitalnimi dnevniki stavb, da bi dodatno spodbudila energijsko in vodno učinkovitost, krožno gradnjo in prenovo.

Končni cilj je v celoti povezati digitalna orodja, kot so digitalni potni list izdelka za gradbene proizvode, digitalni dnevniki stavb, digitalni sistemi izdajanja dovoljenj in presoje pred rušenjem, da se zagotovi popolna interoperabilnost in omogočijo vse potencialne koristi digitalizacije v gradbenem ekosistemu. V prihodnosti bi podjetja, ki delujejo v gradbenem ekosistemu, imela koristi tudi od funkcionalnosti, ki jih ponuja podjetniška denarnica, da bi dodatno olajšala in pospešila svoje poslovanje, na primer z njeno uporabo – v sinergiji z digitalnim potnim listom izdelka – za obrazce in dovoljenja, s čimer bi se omogočili nemoteni interoperabilni postopki na

²⁵ Horizontalni sistem digitalnega potnega lista izdelka naj bi bil vzpostavljen v začetku leta 2027. Sledil bo delegirani akt o uvedbi digitalnega potnega lista izdelka, ki bo temeljil na uredbi o gradbenih proizvodih, digitalni potni list pa bo 18 mesecev pozneje, torej do leta 2028, obvezen za gradbene proizvode, zajete v harmoniziranih standardih in evropskih ocenjevalnih dokumentih. Prvi proizvodi bodo cement in konstrukcijski kovinski elementi, sledila pa bodo okna in vrata.

²⁶ V okviru prizadevanj za digitalizacijo v skladu z revidirano uredbo o gradbenih proizvodih je predvidena uvedba spletnega informacijskega sistema, v katerem bodo shranjeni izjava o lastnostih, izjava o skladnosti in navodila za uporabo vseh harmoniziranih proizvodov. Ta sistem bo olajšal dostop do izjav in skrajšal čas, ki ga uporabniki gradbenih proizvodov potrebujejo za iskanje informacij. S tem naj bi se upravno breme zmanjšalo za 310 milijonov EUR.

²⁷ Digitalni dnevnik stavb je centralizirano digitalno odložišče, v katerem so shranjene vse pomembne informacije o stavbi, od njenega projektiranja in gradnje skozi celoten življenjski cikel, vključno z obratovanjem, vzdrževanjem in morebitno prenovo. Z digitalnimi dnevniki stavb se vzpostavlja enoten vir informacij o stavbah, da bi se izboljšalo upravljanje informacij, povečala preglednost in olajšalo informirano odločanje za deležnike, kot so lastniki, stanovalci, finančne institucije in javni organi.

enotnem trgu. To je treba doseči povsem v skladu s pravili o varstvu podatkov in ob upoštevanju visokih standardov kibernetne varnosti.

Da bi pospešili digitalni prehod v sektorju, Komisija spodbuja pristop „umetna inteligenca na prvem mestu“ v okviru **strategije za uporabo umetne inteligence**²⁸. Ta pristop spodbuja uvajanje tehnologij umetne inteligence v proizvodnji, inženirstvu in gradbeništvu za izboljšanje projektiranja, načrtovanja gradnje in postopkov ob koncu življenjske dobe. Ključna prednostna področja uporabe vključujejo z umetno inteligenco ustvarjene modele informacijskega modeliranja gradbenih objektov za obstoječe stavbe, avtomatizirano preverjanje skladnosti za gradbena dovoljenja ter načrtovanje lokacij in optimizacijo projektiranja s pomočjo umetne inteligence.

Poleg tega Komisija še naprej tesno sodeluje s **projektno skupino EU za informacijsko modeliranje gradbenih objektov** ter skupnostjo za informacijsko modeliranje gradbenih objektov in javno naročanje v okviru pobude za javne kupce²⁹. To sodelovanje je osredotočeno na povečanje uporabe informacijskega modeliranja gradbenih objektov s strani javnih organov, saj imajo ti ključno vlogo pri določanju digitalnih standardov prek praks javnega naročanja in izdajanja dovoljenj.

Komisija poziva države članice in deležnike, naj čim boljše izkoristijo številne razpoložljive instrumente financiranja³⁰, ki podpirajo digitalne reforme v gradbenem sektorju, kot so vzpostavitev digitalnih sistemov izdaje gradbenih dovoljenj, posodobitev podatkovnih infrastruktur javnega sektorja, vzpostavitev podatkovnih prostorov in orodij umetne inteligence, s katerimi se lahko podprejo avtomatizirano preverjanje skladnosti in digitalni dvojčki za stavbe, saj vse to prispeva k učinkovitejšemu, na podatkih temelječemu in trajnostnemu gradbenemu ekosistemu.

Ukrep 2 – na poti do popolne digitalizacije enotnega trga gradbenih proizvodov

- Obvezna uporaba digitalnega potnega lista izdelka od leta 2028 bo **omogočila enostaven dostop do podatkov v zvezi z gradbenimi proizvodi** za vse deležnike in vse namene.
- Naslednji korak pri digitalizaciji bo **uvredba harmoniziranega sistema za digitalne dnevnikne stavb, pri čemer bo prvi korak zahteva za standardizacijo** (v prvem četrtletju 2026 s ciljem, da bo do konca leta 2028 vzpostavljen harmoniziran standard za digitalne dnevnikne stavb).

3 Pospeševanje inovacij in modernizacija gradbenega trga

Glede na raziskavo Evropske investicijske banke (EIB) o naložbah iz leta 2024³¹ je le 24 % gradbenih podjetij v letu 2023 poročalo o uvedbi novih proizvodov, postopkov ali storitev, kar je precej pod 32-odstotnim povprečjem EU za druge sektorje. Sektor se tudi **uvršča na zadnje mesto med vsemi 14 industrijskimi ekosistemi EU** tako pri nedavnih kot dolgoročnih pričakovanih

²⁸ Strategija za uporabo umetne inteligence (COM(2025) 723 final).

²⁹ <https://public-buyers-community.ec.europa.eu/communities/bim-and-public-procurement>.

³⁰ Mehanizem za okrevanje in odpornost, program Digitalna Evropa, Evropski sklad za regionalni razvoj in Obzorje Evropa.

³¹ [Raziskava o naložbah 2024, Pregled Evropske unije \(EIB 2024\)](#).

naložbah v digitalno preobrazbo³². Velik delež MSP v gradbenem ekosistemu EU je pomemben dejavnik, saj se MSP običajno soočajo z več omejitvami glede finančnega in človeškega kapitala za spodbujanje digitalne preobrazbe³³.

To **pomanjkanje inovacij** zavira produktivnost in omejuje sposobnost sektorja, da se odzove na naraščajoče stanovanjske potrebe ter podnebne in energetske cilje. Brez močnejšega inovacijskega ekosistema EU tvega, da bo zaostala za svetovnimi konkurenti na področjih, kot so modularna gradnja, nizkoogljični materiali (vključno z materiali na biološki osnovi ter ponovno uporabljenimi in recikliranimi materiali) in tehnologije pametnih stavb.

Izkoriščanje potenciala na strani ponudbe: potreba po okrepitvi industrijskih in digitalnih inovacij

S spodbujanjem uvajanja naprednih tehnologij v gradbeništvu se lahko bistveno izboljšajo hitrost, stroškovna učinkovitost in trajnostnost. Ključne inovacije vključujejo avtomatizirano in robotsko gradnjo, 3D-tiskanje, industrializirano in modularno gradnjo, nizkoogljične materiale (vključno z materiali na biološki osnovi) ter aplikacije umetne inteligence za projektiranje, vodenje projektov in upravljanje objektov, pri čemer številne prihajajo iz digitalnih podjetij v fazi širitve in MSP.

Med njimi **rešitve za industrializirano in modularno gradnjo in prenovo** kažejo najjasnejši potencial za hitro povečanje ponudbe stanovanj^{34,35}. S preusmeritvijo velikega dela gradbenega procesa v nadzorovana tovarniška okolja³⁶ se zmanjšajo napake, proizvodnja se racionalizira, časovni okviri gradnje pa se skrajšajo. S tem postanejo industrializirane rešitve še posebej privlačne za socialna in cenovno dostopna stanovanja, pri katerih so hitrost, kakovost in stroškovna učinkovitost ključnega pomena³⁷. Poleg tega je mogoče modularne sestavne dele pogosto razstaviti in ponovno uporabiti, kar prispeva h krožnosti in učinkoviti rabi virov. Komisija bo v okviru novega evropskega Bauhauasa pripravila katalog načrtov, ki bo podprl izmenjavo dobrih praks in olajšal izdajanje dovoljenj.

Poleg stanovanjske gradnje na domačem trgu so modularni in montažni sistemi vse bolj iskani pri obnovi v **kriznih regijah**, kot sta Ukrajina in Gaza, ter na območjih, ki so jih prizadeli ekstremni vremenski in podnebni pojavi ali druge **naravne nesreče**. Podjetja v EU že imajo velike tehnološke zmogljivosti in bi lahko postala vodilna v svetu na tem rastočem trgu, če se bodo zmanjšale ovire in harmonizirali standardi³⁸.

³² Letno poročilo o enotnem trgu 2022, Evropska komisija.

³³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/digitalisation-2025>.

³⁴ Zlasti v državah, kot sta Irska in Združeno kraljestvo, ki se soočata z resnim pomanjkanjem stanovanj, se metode industrializirane gradnje razvijajo v izvedljivo možnost za hitro in cenovno dostopno gradnjo hiš.

³⁵ Evropska komisija: Generalni direktorat za notranji trg, industrijo, podjetništvo ter mala in srednja podjetja, *Market potential of offsite construction for housing supply – Report* (Tržni potencial industrializirane gradnje za ponudbo stanovanj – poročilo), Urad za publikacije Evropske unije, 2025.

³⁶ S prehodom na tovarniško proizvodnjo se bo gradbeništvu odprlo za nove profile delovnih mest in povečala se bo privlačnost sektorja, kar bo pripomoglo k odpravi pomanjkanja delovne sile, tudi z večjo udeležbo žensk.

³⁷ Market potential of offsite construction for housing supply (Tržni potencial industrializirane gradnje za ponudbo stanovanj) – Ecorys – po naročilu GD GROW, 2025.

³⁸ Trenutna obnova Ukrajine prinaša koristna spoznanja: gradbena praksa pri gradnji novih domov pogosto vključuje inovacije na področju obdelave in ponovne uporabe odpadkov iz rušenja objektov, ponovne uporabe gradbenih materialov ter modularne gradnje. V številnih primerih bi jih lahko uporabili za obnovo še drugih območij, ki jih je opustošila vojna, kot je Gaza. Številne inovacije bi se lahko izkazale za koristne tudi v gradbeni praksi EU in bi lahko prispevale k premostitvi vrzeli v ponudbi stanovanj v EU.

Vendar pa je povečanje obsega teh inovacij še vedno težavno. Soobstoj 27 nacionalnih gradbenih predpisov in različnih regionalnih ureditev drobi trg in omejuje možnosti za širitev. Zaradi neobstoja harmoniziranih standardov se zmanjšuje zanesljivost, povečuje tveganje in zvišujejo stroški financiranja za proizvajalce in nosilce projektov. **Visoke začetne naložbe**, potrebne za vzpostavitev obratov za industrializirano gradnjo, v povezavi z negotovim povpraševanjem in omejenim zavarovalnim kritjem dodatno omejujejo rast³⁹. Da bi se v celoti izkoristil potencial industrializirane gradnje, ki je ocenjena na 4,5-odstotno letno rast v primeru stanovanjskih stavb⁴⁰, je treba zmanjšati ovire za tako gradnjo.

Spodbujanje povpraševanja: oblikovanje trga za trajnostno in odporno gradnjo

Da bi EU dopolnila inovacije na strani ponudbe, mora tudi **okrepiti povpraševanje na trgu po trajnostnih, odpornih in inovativnih proizvodih**. S prehodom na podnebno nevtralnost se povečuje potreba po nizkoogljičnih materialih, kot so nizkoogljični cement, nizkoogljični beton, nizkoemisijsko jeklo, reciklirana vsebina v proizvodih, proizvodi na biološki osnovi in ponovno uporabljeni proizvodi.

Komisija bo ta prehod okrepila z vključitvijo zahtev glede trajnostnosti in odpornosti pri javnem naročanju nizkoogljičnih proizvodov, proizvedenih v EU, v akt o pospeševanju industrije. S temi ukrepi se bodo nagrajevale inovacije, hkrati pa se bo zagotavljalo spoštovanje okoljskih in socialnih standardov EU. Merila, opredelitve in oznake za gradbene proizvode bodo določeni z uredbo o gradbenih proizvodih.

Hkrati bo prihodnja **revizija direktive o javnem naročanju z olajšanjem trajnostnosti pri razpisih** prispevala k ustvarjanju stabilnega povpraševanja po nizkoogljičnih gradbenih proizvodih (vključno z gradbenimi proizvodi na biološki osnovi) in inovativnih metodah, kot so nove modularne gradbene rešitve, ki jih pogosto proizvajajo MSP. V postopku pregleda bo med drugim obravnavano tudi vprašanje podizvajanja, vključno z odgovornostmi in kvalifikacijami izvajalcev ter preglednostjo v dobavnih verigah, kar lahko pomaga pri boju proti zlorabam in podpre delodajalce, ki ravna v dobri veri, v gradbenem sektorju. Z izkoriščanjem obsežnega trga javnih naročil v EU se lahko zmanjša tveganje zasebnih naložb, pospeši vzpostavljane proizvodnih zmogljivosti in znižajo stroški zaradi ekonomije obsega⁴¹. Tudi s pobudami v okviru strategije za biogospodarstvo⁴² se bo podprlo gradbeništvo kot eden vodilnih trgov za proizvode na biološki osnovi.

V skladu s cilji strategije za biogospodarstvo se bo na podlagi okvira za certificiranje odvzemov ogljika in gospodarjenja z ogljikom razvil sistem certificiranja dolgotrajnega shranjevanja biogenega ogljika v stavbah. To bo zagotovilo večjo prepoznavnost okoljskih koristi rešitev na biološki osnovi v tem sektorju in povečalo tržno povpraševanje po njih.

³⁹ Poziv k predložitvi dokazov.

⁴⁰ [Spremljanje industrijskih ekosistemov – analitično poročilo o gradbeništvu 2024 \(Evropska komisija\)](#).

⁴¹ Na primer, z aktom o naprednih materialih, načrtovanem za četrto četrtletje 2026, se bodo podprle raziskave in inovacije, razširile proizvodne zmogljivosti v EU ter poenostavili regulativni postopki za napredne materiale. Posebna pozornost bo namenjena materialom, ki so ključni za zeleni in digitalni prehod v različnih sektorjih, vključno z gradbeništvom. V strategiji za biogospodarstvo so določeni ukrepi za zmanjšanje tehničnih ovir in s tem povečanje komercialne uporabe inovativnih gradbenih rešitev na biološki osnovi.

Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo (COM(2023) 62).

⁴² Strateški okvir za konkurenčno in trajnostno biogospodarstvo EU (SWD(2025) 895).

3.1 Posodobitev regulativnega okvira za povečanje uvajanja inovacij

Nova uredba o gradbenih proizvodih pomeni **pomemben korak k sodobnejšemu in inovacijam prijaznejšemu regulativnemu okviru**. V novem pravnem okviru se lahko obravnavajo vse tehnične in regulativne potrebe, vključno z okoljskimi vprašanji in digitalizacijo.

S postopkom v zvezi s pravnim redom uredbe o gradbenih proizvodih⁴³ Komisija namerava do leta 2033 posodobiti vse harmonizirane standarde, razvite v zadnjih 25 letih, in razširiti področje uporabe na vse ustrezne družine proizvodov. Postopek zagotavlja celovito podlago za učinkovit in hiter razvoj standardizacije. Standardi za ključne materiale, kot je cement, se razvijajo prednostno, da se omogoči pravočasna dobava. To bo pospešilo harmonizacijo standardov za proizvode na enotnem trgu, s čimer se bodo zmanjšala upravna bremena in olajšal dostop do trga za bolj trajnostne proizvode, kar je ključnega pomena zlasti za MSP v gradbenem ekosistemu.

Novi standardi bodo prispevali h gradnji varnih, dostopnih in okolju prijaznih stavb, okrepili enotni trg in znižali stroške zaradi ekonomije obsega. Ključno je, da se bo z uredbo o gradbenih proizvodih podprl prehod s predpisovalnih nacionalnih gradbenih predpisov na standarde, ki bodo temeljili na učinkovitosti, s čimer bo omogočena večja prožnost za inovativne gradbene metode. Da bi Komisija omogočila čezmejno uporabo industrializiranih in modularnih sistemov, bo dala prednost razvoju posebnih standardov za montažne proizvode, sklope proizvodov za montažne hiše in modularne enote ter tako ustvarila enotni trg za te proizvode. MSP so ustrezno zastopani pri razvoju standardizacije, Komisija pa bo zagotovila, da jih harmonizirani standardi in veljavni delegirani akti ne bodo čezmerno obremenili.

Za **prenos predpisov v prakso** bo Komisija izdala **smernice** o modularni in industrializirani gradnji. To bo vključevalo primere dobre prakse in uspešne predstavitve potrditve koncepta za povečanje varnosti, dostopnosti, trajnostnosti, hitre demontaže in cenovne dostopnosti z modularnimi koncepti ter bo podpiralo širšo uporabo tako za novogradnje kot za prenove⁴⁴. Te smernice bodo temeljile na uspešnih projektih, razvitih v okviru programa LIFE za prehod na čisto energijo, na področju modularne in industrializirane gradnje⁴⁵. Ta prizadevanja bodo vključena tudi v mednarodni steber novega evropskega Bauhausa, ki vključuje projekte, namenjene obnovi Ukrajine ter razširjanju primerov dobrih praks za trajnostno in odporno povojno okrevanje.

Poleg tega bo Komisija zagotovila, da bodo **evrokodi druge generacije⁴⁶** podpirali inovacije, na primer z vključitvijo instrumentov za ocenjevanje in ponovno uporabo obstoječih konstrukcij ter za uporabo inovativnih materialov, kot so kompozitne konstrukcije iz vlaken in polimerov ter napete membranske konstrukcije.

⁴³ Postopek v zvezi s pravnim redom uredbe o gradbenih proizvodih pomeni skupna prizadevanja Komisije, držav članic, deležnikov in organizacij za standardizacijo, da bi podprli razvoj zahtev za standardizacijo in pravnih aktov, potrebnih za učinkovito izvajanje uredbe o gradbenih proizvodih.

⁴⁴ Za več tekočih projektov glej: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/iresist-home/ongoing-projects_sl.

⁴⁵ Na primer: LIFE Giga Regio Factory – <https://www.energiesprong.org/projects/giga-regio-factory>.

⁴⁶ Evrokodi so sklop desetih prostovoljnih evropskih standardov, EN 1990–EN 1999, ki zagotavljajo skupen pristop k projektiranju stavb in drugih nizkih gradenj ter gradbenih proizvodov.

Skupaj bodo ti ukrepi ustvarili **uspešen cikel inovacij in povpraševanja**: harmoniziran enotni trg trajnostnih gradbenih proizvodov bo inovatorjem dal samozavest za naložbe, zelena javna naročila in industrijske politike pa bodo ustvarili tržno povpraševanje, potrebno za povečanje proizvodnje. S posodobitvijo regulativnih in tehnoloških temeljev gradbeništva bo lahko Evropa veliko hitreje kot prej zagotovila cenovno dostopna, trajnostna in visokokakovostna stanovanja.

Ukrep 3 – spodbujanje uvajanja inovacij z razvojem standardov

- Komisija bo **pospešila razvoj standardov za gradbene proizvode** na podlagi nove uredbe o gradbenih proizvodih. Prvi novi standardi za proizvode bodo zajemali cement, konstrukcijske kovinske elemente, steklo, vrata in okna. Komisija je sprejela prvi delovni načrt za obdobje 2026–2029 za izvajanje uredbe o gradbenih proizvodih, vključno s prednostnimi nalogami in časovnimi okviri.
- Komisija kot prednostno nalogo v okviru postopka pravnega reda uredbe o gradbenih proizvodih začne postopek za uvedbo zahteve za **razvoj standardov za industrializirane gradbene proizvode in modularne sisteme** (začetek v začetku leta 2026, s ciljem, da bi bila prva zahteva za standardizacijo sprejeta leta 2027).

3.2 Povečanje uporabe inovativnih gradbenih materialov in proizvodov

Da bi se zadostilo vse večjemu povpraševanju po hitrejši, okolju prijaznejši in cenovno dostopnejši gradnji, mora evropski gradbeni sektor nujno **pospešiti naložbe** v inovativne materiale, proizvode in tehnologije. To bo podprlo z viri gospodarno, stroškovno učinkovito in inovativno rast ter hkrati zagotovilo trajnostno rabo omejenih naravnih virov.

Napredek ostaja počasen, omejujejo pa ga visoki stroški razvoja, razdrobljeni predpisi in previdno financiranje. Zato se vrzel med trenutnimi potrebami trga in tem, kar lahko sektor trenutno zagotovi, še povečuje. To vpliva zlasti na MSP, saj imajo manjšo naložbeno zmogljivost v primerjavi z večjimi podjetji.

Za premostitev te vrzeli je Evropska investicijska banka napovedala **sredstva za posojila** v višini 400 milijonov EUR, namenjena podjetjem, vključno z MSP, v celotni vrednostni verigi stanovanj, od proizvajalcev materialov do gradbenih podjetij in proizvajalcev opreme. Ta pobuda se bo izvajala s podporo programa InvestEU in bo namenjena financiranju novih tehnologij, ki imajo potencial za odpravo visokih stroškov gradnje in razvoja ter pospešitev ponudbe novih stanovanjskih fondov. Podprla bo inovacije na področju digitalizacije, avtomatizacije in aplikacij umetne inteligence, da bi se izboljšala kakovost med načrtovanjem in gradnjo. Področje uporabe bo vključevalo inovativne gradbene tehnike, inovativne rešitve za energijsko učinkovitost in energijo iz obnovljivih virov, inovacije na področju materialov (steklo, cement, beton, gradbeno jeklo, keramika, lesni proizvodi itd.) ter naložbe v raziskave, razvoj in inovacije proizvajalcev opreme, vključno z robotiko in pametnimi gradbenimi stroji.

Poleg sredstev EIB za posojila bo nova **vseevropska naložbena platforma za cenovno dostopna in trajnostna stanovanja**, ki jo sestavljajo skupina EIB, nacionalne spodbujevalne banke, Razvojna banka Sveta Evrope, Evropska banka za obnovo in razvoj ter druge finančne institucije, vključevala pristop vrednostne verige od inovacij v gradbeništvo do širšega področja razvoja nepremičnin, s čimer se bodo javne naložbe kar najboljše izkoristile za spodbujanje dodatnih

zasebnih naložb. Platforma bo povečala prepoznavnost naložbenih priložnosti na področju socialnih, cenovno dostopnih in trajnostnih stanovanj, da bi bolje pritegnili vlagatelje in predlagatelje projektov.

Za sprostitev zasebnih naložb je potrebna tudi **odprava regulativnih ovir**, ki trenutno preprečujejo širitev novih tehnologij prek meja. Da bi to rešili, bo Komisija v okviru **orodja za usklajevanje konkurenčnosti** začela pilotni projekt, ki bo osredotočen na industrializirano in modularno gradnjo. Ta pilotni projekt bo namenjen spodbujanju čezmejnih večdržavnih projektov in odpravi regulativne razdrobljenosti, ki preprečuje, da bi industrializirana in modularna gradnja dosegli zadosten obseg.

Projekt bo sodelujočim državam članicam pomagal pri usklajevanju njihovih regulativnih okvirov, s čimer se bo olajšal prosti pretok proizvodov in sestavnih delov za industrializirano gradnjo na enotnem trgu. Hkrati bo orodje za usklajevanje konkurenčnosti zagotovilo ciljno usmerjeno finančno podporo za krepitev dobavnih verig in povečanje industrijskih zmogljivosti. Z njim bodo na strani povpraševanja uvedeni dopolnilni ukrepi za povečanje privlačnosti in konkurenčnosti inovativnih gradbenih rešitev na javnih in zasebnih trgih, kar bo prispevalo tudi k hitremu in stroškovno konkurenčnemu zagotavljanju cenovno dostopnih stanovanj po vsej EU.

Obstoječi programi EU bodo imeli še naprej ključno vlogo pri pospeševanju inovacij v gradbenem sektorju. **Novi evropski Bauhaus**⁴⁷ bo s politiko, znanjem in financiranjem še naprej podpiral zagotavljanje visokokakovostnih, cenovno dostopnih in trajnostnih stanovanj, omogočal inovacije ter zagotavljal ciljno usmerjeno podporo gradbenemu ekosistemu za uvajanje celostnih in vključujočih rešitev. Hkrati bodo v okviru programa **Obzorje Evropa** (prek instrumenta novega evropskega Bauhauusa in evropskega partnerstva za trajnostno grajeno okolje, osredotočeno na ljudi) še naprej financirani raziskovalni, razvojni in predstavitveni projekti, osredotočeni na napredne materiale, krožno gradnjo in digitalno preobrazbo. Ti instrumenti bodo pomagali pri prenosu inovacij iz laboratorija v široko uporabo ter okrepili vodilni položaj Evrope na področju trajnostne gradnje.

⁴⁷ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_sl.

Tudi kohezijska politika ima lahko pomembno vlogo pri pospeševanju uvajanja inovativnih gradbenih materialov in proizvodov, saj podpira ciljno usmerjene naložbe v regionalne inovacijske ekosisteme in olajšuje sprejemanje najsodobnejših rešitev. Ti ukrepi bodo skupaj povečali ponudbo inovativnih gradbenih rešitev in povpraševanje po njih, kar bo Evropi omogočilo hitrejšo, pametnejšo in bolj trajnostno gradnjo ter ustvarilo nove priložnosti za podjetja in delavce v celotni gradbeni vrednostni verigi.

Ukrep 4 – spodbujanje uporabe finančnih instrumentov za povečanje uvajanja inovativnih gradbenih materialov, proizvodov in tehnologij

- **EIB je pred kratkim**, v sodelovanju s programom InvestEU, **odobrila nova sredstva za posojila** v višini 400 milijonov EUR, namenjena naložbam v nove tehnologije, ki imajo potencial za znižanje visokih stroškov gradnje in razvoja ter pospešitev ponudbe novih stanovanjskih fondov.
- Komisija bo **v okviru orodja za usklajevanje konkurenčnosti** začela **pilotni projekt o industrializirani gradnji** za odpravo regulativnih ovir in vzpostavitev pravega vseevropskega trga za ta sektor, da bi mu pomagala doseči obseg, potreben za hitrejše odzivanje na nujne gradbene cilje. V letu 2026 bo Komisija skupaj z državami članicami vodila prizadevanja za razvoj tega projekta v okviru orodja za usklajevanje konkurenčnosti.
- Komisija bo še naprej **financirala raziskave in uvajanje kakovostnih inovativnih rešitev** ter razširjala primere dobre prakse v okviru novega evropskega Bauhauusa.

4 Zagotavljanje stabilnega dostopa do gradbenih materialov

Naraščajoči stroški materialov in ovire za uporabo sekundarnih materialov

Evropski gradbeni sektor se sooča z vse večjim pritiskom zaradi **nestanovitnih dobav surovin, naraščajočih stroškov in razdrobljenega dostopa do sekundarnih materialov**. Cene ključnih gradbenih proizvodov so se med letoma 2020 in 2024 močno zvišale, na primer za 28 % za beton in 45 % za keramiko, kot so opeke in strešniki⁴⁸. Ker stroški materialov predstavljajo 30–40 % skupnih stroškov stanovanjske gradnje, so ti trendi neposreden razlog za zviševanje cen stanovanj in nepredvidljivost pri načrtovanju gradnje. Ta težava je še toliko večja zaradi motenj v dobavni verigi ter pomanjkanja kritičnih vhodnih materialov in celovitih informacij o razpoložljivosti materialov, zato nosilci projektov težko predvidijo pomanjkanje ali skoke cen.⁴⁹

Izziv se razširja tudi na sekundarne materiale: z več zakonodajnimi akti, kot so nova uredba o gradbenih proizvodih, direktiva o energetske učinkovitosti stavb⁵⁰ in druga zakonodaja, osredotočena na podnebje⁵¹, se spodbujata proizvodnja in uporaba recikliranih ali nizkoogljičnih proizvodov. Zlasti bo potencial globalnega segrevanja v življenjskem ciklu novih stavb izračunan

⁴⁸ Vir: Eurostat.

⁴⁹ Poziv k predložitvi dokazov.

⁵⁰ Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o energetske učinkovitosti stavb (prenovitev) (UL L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

⁵¹ Kot so evropski sistem trgovanja z emisijami za velike onesnaževalce (ETS1), direktiva o energetske učinkovitosti ter taksonomija EU in nacionalna zakonodaja, povezana z načrti za zmanjšanje emisij ogljika.

na podlagi okvira EU⁵², ki temelji na podatkih iz uredbe o gradbenih proizvodih, kar bo okrepilo povpraševanje po trajnostnih gradbenih proizvodih. Kljub vse večjim gospodarskim spodbudam je uporaba še vedno omejena: le 0,7 % gradbenih odpadkov in odpadkov iz rušenja objektov je pripravljenih za ponovno uporabo, stopnje recikliranja ključnih materialov pa ostajajo nizke, npr. 10 % za mavec in 6 % za steklo⁵³. Dve glavni oviri sta **nezadostne informacije** o materialih, ki nastanejo na lokacijah rušenja, na evropskih trgih, kar preprečuje razvoj trdnih sekundarnih trgov, in razdrobljena ali manjkajoča **merila za prenehanje statusa odpadka**⁵⁴, kar ustvarja upravne ovire, ki preprečujejo čezmejno kroženje sekundarnih materialov.

Ukrepi za povečanje razpoložljivosti primarnih in sekundarnih materialov

Zagotavljanje stabilnega dostopa do primarnih gradbenih materialov je ključno za zadovoljitev vse večjega povpraševanja po stanovanjih in doseganje podnebnih ciljev EU. Komisija se odziva z večplastnim pristopom. Obstoječe pobude, vključno z aktom o kritičnih surovinah⁵⁵, akcijskim načrtom za cenovno dostopno energijo⁵⁶, evropskim akcijskim načrtom za jeklo in kovine⁵⁷ ter akcijskim načrtom ReSourceEU⁵⁸, so namenjene znižanju vhodnih stroškov in izboljšanju predvidljivosti za gradbene materiale.

V zadnjih 15 letih sta evidentiranje in spremljanje kritičnih surovin za strateške sektorje EU omogočila predvidevanje pomanjkanja in sprejetje ukrepov za zmanjšanje tveganj motenj v oskrbi⁵⁹. Več teh materialov, vključno z glinencem, borom, agregati, sadro, kremenčevim peskom, apnencem in perlitom, je še posebej pomembnih za gradbeništvo. Komisija bo prek evropske opazovalnice za gradbeništvo⁶⁰ podrobneje spremljala te in druge pomembne materiale in proizvode, kot je jeklo, ter **poročala o njihovi razpoložljivosti in cenah**⁶¹.

Komisija si v zvezi s sekundarnimi materiali prizadeva **vzpostaviti delujoč enotni trg za ponovno uporabljene in reciklirane proizvode**. Harmonizirana merila za prenehanje statusa odpadka bodo

⁵² Delegirana uredba Komisije o spremembi Priloge III k Direktivi 2024/1275/EU in določitvi okvira Unije za nacionalni izračun potenciala globalnega segrevanja v življenjskem ciklu.

⁵³ [Zbirka publikacij Skupnega raziskovalnega središča – Tehnološko-ekonomska in okoljska presoja ravnanja z gradbenimi odpadki in odpadki iz rušenja objektov v Evropski uniji.](#)

⁵⁴ Da bi bili materiali z gradbišč in lokacij rušenja objektov s pravnim statusom „odpadek“ ponovno na voljo za nadaljnjo uporabo, morajo biti izpolnjena tako imenovana merila za prenehanje statusa odpadka. Okvirna direktiva o odpadkih določa nekatere elemente, ki jih je treba vključiti v taka merila (merila kakovosti, vhodni materiali, postopki obdelave itd.), ki jih lahko določijo države članice. Če merila za prenehanje statusa odpadka ne obstajajo ali če se razlikujejo med državami članicami ali regijami, to ovira ponovno uporabo in kroženje sekundarnih materialov.

⁵⁵ **Akt o kritičnih surovinah** (2024) je namenjen zagotavljanju dostopa do zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami za strateške sektorje EU, kot so čista energija in digitalne tehnologije.

⁵⁶ Ker so cene energije glavni dejavnik, ki zvišuje cene materialov, je namen **akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo** (2025) zagotoviti predvidljivejše in cenovno dostopnejše stroške energije, znižati stroške materialov ter povečati konkurenčnost.

⁵⁷ **Evropski akcijski načrt za jeklo in kovine** (2025) se osredotoča na oblikovanje vodilnega trga nizkoogljičnega jekla, povečanje krožnosti, zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na mednarodni ravni in spodbujanje naložb v teh sektorjih.

⁵⁸ COM(2025) 945 – Akcijski načrt ReSourceEU – Pospeševanje naše strategije za kritične surovine za prilagoditev novi realnosti.

⁵⁹ Uredba (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami.

⁶⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/construction/european-construction-observatory-eco_sl.

⁶¹ Poseben poudarek bo na uvozu, proizvodnji, izvozu in cenah za vsak izbrani material. Opredelila bo družine proizvodov, pri katerih se uporabljajo te surovine, in panoge, ki so najbolj izpostavljene nihanjem pri teh materialih.

materiale iz odpadkov spremenila v dragocene proizvode, olajšala čezmejno trgovino in omogočila njihovo uporabo tako pri novogradnjah kot pri prenovah. Skupno raziskovalno središče razvija merila za prenehanje statusa odpadka za agregate iz gradbenih odpadkov in odpadkov iz rušenja objektov. Poleg tega se bo z aktom o krožnem gospodarstvu obravnavala razdrobljenost meril za prenehanje statusa odpadka ter olajšala uporaba sekundarnih materialov tudi v gradbenih proizvodih.

Države članice morajo v skladu z okvirno direktivo o odpadkih⁶² spodbujati ponovno uporabo gradbenih odpadkov in odpadkov iz rušenja objektov. V ta namen so številne države članice že uvedle obvezne presoje pred rušenjem in prenovo, **pri katerih se zbirajo podatki o razpoložljivih materialih**. S presojami pred rušenjem se povečuje preglednost in olajšuje nastanek trgov sekundarnih materialov, saj povezujejo dobavo materialov z lokacij rušenja s povpraševanjem proizvajalcev. Vendar je mogoče celoten potencial teh informacij izkoristiti šele, ko so te informacije posredovane digitalno in javno objavljene, kar industriji omogoča zbiranje in pridobivanje sekundarnih materialov ter predvidevanje njihove razpoložljivosti.

Komisija bo na podlagi rezultatov tekoče ocene učinka v okviru akta o krožnem gospodarstvu razvila **digitalno evropsko platformo za oceno gradbenih virov (DECRA)**, ki bo povezovala nacionalne podatkovne zbirke z informacijami o presojah pred rušenjem. To bo zagotovilo ustrezne podatke v obliki, ki bo omogočala iskanje in bo strojno berljiva. Povečana **preglednost** bo proizvajalcem omogočila hitro prepoznavanje sekundarnih virov materialov, s čimer se bo zmanjšala odvisnost od primarnih virov, hkrati pa se bodo znižali proizvodni stroški. Za države članice, ki še nimajo vzpostavljenega sistema za izvajanje presoj pred rušenjem, bo to pomenilo naložbo, ki se bo v veliki meri izravnala s koristmi zaradi večje uporabe sekundarnih materialov v gradbeništvu. Komisija bo do tretjega četrtletja 2026 preučila tudi smiselnost uvedbe obveznih presoj, tako da bi se uvedel minimalni sklop obveznih in prostovoljnih podatkovnih točk, ki bodo na voljo v digitalni obliki, hkrati pa bi se ohranilo čim manjše upravno breme.

Z novo uredbo o gradbenih proizvodih se bodo odpravile še preostale vrzeli, saj bodo v standarde za proizvode vključeni vidiki vsebnosti recikliranih materialov in krožnosti (popravlljivost, možnost ponovne uporabe, možnost recikliranja in podaljšanje življenjske dobe), s čimer se bo zagotovilo, da bodo lahko ponovno uporabljeni in reciklirani proizvodi pod enakimi pogoji konkurirali novim materialom v EU. Z vsemi temi ukrepi se bo stabilizirala oskrba z materiali, izkoristil potencial sekundarnih virov, znižali stroški ter podprl bolj trajnosten, odporen in krožen gradbeni sektor.

⁶² Direktiva (EU) 2018/851 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih.

S popolno vključitvijo vidikov krožnosti se bodo podjetjem omogočili prihranki, omejila se bo odvisnost od tretjih držav pri surovinah, ki jih sektor potrebuje, hkrati pa se bo prispevalo k razogljičenju sektorja z zmanjšanjem pridobivanja in predelave primarnih surovin.

Ukrep 5 – omogočanje dostopa do sekundarnih gradbenih materialov in proizvodov ter njihovega kroženja

– Komisija bo določila pravne ukrepe in časovni okvir za **obravnavanje razdrobljenosti meril za prenehanje statusa odpadka** in odpravo drugih ovir za prosti pretok sekundarnih gradbenih materialov na enotnem trgu (do tretjega četrtertja 2026 v okviru akta o krožnem gospodarstvu).

– Ob upoštevanju tekoče ocene učinka, ki bo pokazala zadostne koristi, bo lahko Komisija predlagala obvezne **digitalizirane presoje pred rušenjem** (do tretjega četrtertja 2026 v okviru akta o krožnem gospodarstvu) in nato vzpostavila **digitalno evropsko platformo za ocenjevanje gradbenih virov**, ki bo pripomogla k povezovanju nacionalnih sistemov.

5 Zagotavljanje dostopa do storitev in izboljšanje spretnosti

Stopnja integracije enotnega trga EU na področju storitev gradnje in montaže ostaja nizka.

Gradbeništvo ostaja pretežno domača dejavnost, saj 90 % podjetij, običajno MSP, zagotavlja gradbene storitve le na lokalni ravni. Čeprav gradbeni ekosistem predstavlja približno 12 % bruto dodane vrednosti EU, so čezmejne dejavnosti na področju gradbenih storitev omejene: ocenjuje se, da trgovinsko povezovanje za storitve v gradbenem sektorju znaša le 1 %. Razlogi za nizko raven povezovanja na področju gradbenih storitev vključujejo omejevalne nacionalne predpise o dovoljenjih za poslovanje, veliko število reguliranih poklicev v sektorju ter zapleteno vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij, spričeval in dokazil o usposobljenosti. Te ovire omejujejo poslovne priložnosti in izbiro za stranke ter ovirajo čezmejni pretok gradbenih storitev tja, kjer je povpraševanje največje. Z zmanjšanjem ovir pri gradbenih storitvah se bo znatno povečala bruto dodana vrednost EU⁶³.

Kar zadeva delovno silo, sta pomanjkanje delovne sile in spretnosti dolgotrajna strukturna težava v gradbeništvi, ki ovira proizvodnjo v tem sektorju. Delež podjetij, ki kot dejavnik, ki omejuje njihovo skupno proizvodnjo, navajajo pomanjkanje delovne sile, je v zadnjih letih stalno velik, in sicer med 25 % in 30 % od začetka leta 2023⁶⁴. Poleg tega gradbeni ekosistem trpi zaradi **na splošno slabega mnenja javnosti**, povezanega z nizko stopnjo varnosti in stabilnosti delovnih mest, težkimi delovnimi pogoji ter zdravstvenimi in varnostnimi tveganji, hkrati pa gradbeništvo še vedno velja za stereotipno „moško delo“⁶⁵. To povzroča negotovost in visoke stroške dela za gradbena podjetja, kar se odraža v naraščajočih stroških stanovanjske gradnje.

Zaradi večjega povpraševanja po stanovanjih ter zelenega in digitalnega prehoda se bistveno **povečuje povpraševanje po specializiranih in visoko kvalificiranih storitvenih delovnih**

⁶³ Inštitut IFO: Building a Stronger Single Market: Potential for Deeper Integration of the Services Sector within the EU (Oblikovanje močnejšega enotnega trga: potencial za tesnejše povezovanje storitvenega sektorja v EU); Econpol Policy Report 52/2024.

⁶⁴ Eurostat.

⁶⁵ Delež žensk, zaposlenih v gradbenem sektorju (NACE F), je leta 2024 znašal 10,6 % (Eurostat).

mestih⁶⁶. Hkrati ima ta prehod z vidika zahtevanih spretnosti, ob večji potrebi po spretnostih, povezanih z uporabo umetne inteligence, robotov in modularnega projektiranja, potencial, da privabi mlade in izboljša uravnoteženo zastopanost spolov. V zvezi s tem so bistvena stalna prizadevanja za podporo vajeništvu, vključno s ciljno usmerjenim ozaveščanjem žensk. Izpopolnjevanje in preusposabljanje gradbenih delavcev s posebnimi spretnostmi, po katerih je največje povpraševanje, ter vzpostavitev enotnega trga gradbenih storitev bodo **prispevali k podpori ponudbe delovne sile in zagotavljanju zmogljivosti za gradnjo stanovanj**.

Poleg tega ima pri dopolnjevanju prizadevanj za izkoriščanje talentov iz Unije pomembno vlogo tudi ciljno usmerjena zakonita mobilnost iz tretjih držav. Nedavno sprejeti nabor talentov EU je namenjen olajšanju zaposlovanja iskalcev zaposlitve iz tretjih držav v deficitarnih poklicih po vsej EU in na vseh ravneh spretnosti, pri čemer je gradbeništvo eden od sektorjev z največjim pomanjkanjem⁶⁷. Drugi načini za izboljšanje zakonitih poti v EU so **partnerstva za privabljanje talentov**⁶⁸, revidirana **direktiva EU o enotnem dovoljenju** in prva **strategija za vizumsko politiko EU**⁶⁹. Komisija bo v okviru svežnja o pravični mobilnosti delovne sile (tretje četrletje 2026) predlagala tudi skupna pravila za enostavnejše postopke priznavanja kvalifikacij in potrjevanja spretnosti državljanov tretjih držav, da bi se povečali skladnost in preglednost ter s tem jasnost za delavce, delodajalce in organe.

5.1 Odprava ovir na enotnem trgu za gradbene storitve

Komisija si prizadeva zmanjšati ovire za čezmejno opravljanje gradbenih storitev. Cilj je čim bolj izkoristiti potencial enotnega trga storitev gradnje in montaže ter prispevati k povečanju produktivnosti sektorja. To zlasti velja za obmejne regije, kjer se MSP v gradbenem sektorju srečujejo z ovirami pri izkoriščanju bližine čezmejnega trga. Poleg tega je v sporočilu **Unija spretnosti**⁷⁰ napovedana pobuda za prenosljivost spretnosti, ki bo delavcem in podjetjem zagotovila več priložnosti za polno izkoriščanje potenciala enotnega trga. Eden od ključnih ukrepov, ki bo predstavljen v okviru **svežnja o pravični mobilnosti delovne sile**, bodo razširitev samodejnega priznavanja za dodatne regulirane poklice prek skupnih okvirov usposabljanja ter posodobitev in racionalizacija postopkov priznavanja za regulirane poklice, zlasti z uporabo digitalnih orodij, tudi za olajšanje in skrajšanje postopkov.

Drugi ukrep bo preučitev možnosti za povečanje preglednosti in primerljivosti kvalifikacij za neregulirane poklice ter spodbujanje usklajenega, interoperabilnega okvira EU za varno čezmejno priznavanje.

⁶⁶ [The greening of the EU construction sector \(Ozelenitev gradbenega sektorja EU\) |Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja \(Cedefop\).](#)

⁶⁷ Ko bo vzpostavljen, bo to prva vseevropska spletna platforma, ki bo odprta za vse državljane tretjih držav, ki želijo zakonito delati v Uniji, in na kateri bodo sodelujoče države članice objavljale prosta delovna mesta delodajalcev s sedežem na njihovem ozemlju.

⁶⁸ Doslej so bila partnerstva za privabljanje talentov vzpostavljena z Marokom, Tunizijo, Egiptom, Pakistanom in Bangladešem. Ta partnerstva zagotavljajo okvir politike in financiranja za krepitev sodelovanja med Evropsko unijo, državami članicami in ključnimi partnerskimi državami na področju mobilnosti in razvoja spretnosti.

⁶⁹ Načrtovana je za januar 2026, vključevala pa bo ukrepe za podporo prihodu usposobljenih delavcev iz tretjih držav.

⁷⁰ https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/union-skills_sl.

Akt o gradbenih storitvah je namenjen spodbujanju prostega pretoka storitev gradnje in montaže na enotnem trgu z zagotavljanjem, da lahko podjetja, podjetniki in strokovnjaki, ki so pridobili dovoljenje v matični državi članici, lažje opravljajo storitve v drugih državah članicah ob spoštovanju socialnih pravic. Pobuda je namenjena spodbujanju predvidljivega in stabilnega poslovnega okolja za podjetja in podjetnike ter bo zagotovila podporo tudi za čezmejno delovanje MSP.

Ukrep 6 – povečanje pretoka čezmejnih gradbenih storitev

- Komisija bo z **aktom o gradbenih storitvah** zagotovila, da bodo lahko podjetja in strokovnjaki **lažje opravljali gradbene storitve čezmejno**, brez zniževanja socialnih standardov (četrto četrletje 2026).
- Cilj **pobude za prenosljivost spretnosti** je omogočiti delavcem in delodajalcem učinkovitejšo uporabo sistemov priznavanja ter posodobiti postopke priznavanja (tretje četrletje 2026).

5.2 Odpravljanje pomanjkanja spretnosti v gradbenem ekosistemu

Komisija je zavezana zagotavljanju podpore gradbenemu ekosistemu pri razvoju ustreznih spretnosti za zadovoljitev naraščajočega povpraševanja po delovni sili in spretnostih na področju gradnje stanovanj in drugih gradbenih del. Na primer, z **obsežnim partnerstvom za spretnosti za gradbeništvo**⁷¹ je bil vzpostavljen model skupne angažiranosti: glavni akterji v industrijskih ekosistemih, vključno z združenji in ustreznimi javnimi organi, se zavežejo k sodelovanju pri izpopolnjevanju in preusposabljanju ter vlaganju vanju. Zlasti se vzpostavljajo sinergije, da se omogoči visoka udeležba zaposlenih v MSP na takih usposabljanjih. Z dejavnostmi v okviru obsežnega partnerstva za spretnosti se bosta **spodbujala izpopolnjevanje in preusposabljanje** 30 % delovne sile na leto do leta 2030 v celotni panogi, s ciljem, da se do leta 2030 v gradbeništvu v EU vsako leto usposobi 3 milijone ljudi.

V okviru **okvirnega zavezništva** „Modernising professional training in the construction sector“ (Posodobitev strokovnega usposabljanja v gradbenem sektorju)⁷² bodo oblikovani ukrepi usposabljanja za obravnavanje nujnih potreb po spretnostih v letu 2026 in dolgoročnih potreb v letu 2028, vključno s pobudami za izboljšanje podobe ekosistema ter privabljanje več mladih talentov in žensk, tudi s krepitvijo vajeništva. Skupaj s tem sporočilom je **Komisija objavila analitično poročilo, v katerem je evidentirala sedanje in prihodnje potrebe po spretnostih in delovni sili v gradbenem sektorju**, z obeti do leta 2030⁷³. To poročilo bo izboljšalo razdrobljene podatke o spretnostih in zagotovilo podlago za prihodnje politike, povezane s spretnostmi, v gradbenem ekosistemu.

Ti ukrepi bodo podprti še z drugimi dejavnostmi Komisije za pilotni razvoj spretnosti in njihovo uvajanje ter izmenjavo dobrih praks na področju temeljite prenove, informacijskega modeliranja gradbenih objektov in krožne gradnje. Izvajajo se prek različnih pobud Komisije, kot so BUILD

⁷¹ V okviru partnerstva za spretnosti – https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships_sl.

⁷² [Načrt za sektorsko sodelovanje na področju spretnosti – Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje](#).

⁷³ Analitično poročilo o spretnostih v evropskem gradbenem sektorju – evropska opazovalnica za gradbeništvo.

UP Skills, centri poklicne odličnosti v gradbenem sektorju in evropska koalicija za vajeništva. Komisija spodbuja države članice, naj čim bolj izkoristijo Evropski socialni sklad+ in nacionalna javna sredstva ter uvedejo na prihodnost pripravljeno usposabljanje za preusposabljanje in izpopolnjevanje.

Akademija novega evropskega Bauhausa bo pospešila izpopolnjevanje in preusposabljanje v gradbenem ekosistemu, da bi podprla prehod na bolj regenerativen in krožen sistem uporabe materialov. S širitvijo in uveljavitvijo akademije novega evropskega Bauhausa se bo dodatno podprl razvoj znanja, spretnosti in inovacij, vključno s podporo zagonskim podjetjem in peskovnikom za inovativne proizvode.

Ukrep 7 – povečanje razpoložljivosti usposobljene delovne sile v gradbeništvu

- Prihodnji Evropski sklad za konkurenčnost bo lahko **podpiral ukrepe za izpopolnjevanje in preusposabljanje** na področjih, ki jih zajema, kot je gradbeništvo, ter **spodbujal javno-zasebna partnerstva** med univerzami, izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja, podjetji (zlasti MSP), socialnimi partnerji in inštituti za uporabne raziskave.
- **Akademija novega evropskega Bauhausa** bo razširjena, da bo podpirala inovacije in raziskave, **krepila zmogljivosti in spretnosti za inovativne gradbene metode in materiale** po vsej EU ter podpirala MSP in strokovnjake.

6 Sodelovanje pri izvajanju

Za ponovno oživitev gradbenega ekosistema in spodbujanje konkurenčnosti Evrope je treba ta razdrobljeni sektor, ki zahteva veliko virov, preoblikovati v sodoben, konkurenčen, digitalen in trajnosten industrijski ekosistem. Produktivnejši gradbeni ekosistem pomeni večjo intenzivnost gradnje, vključno s ponudbo cenovno dostopnejših stanovanj.

Komisija bo v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi akterji stalno **spremljala** razmere v sektorju, njegovo odpornost, produktivnost in tekoče razogljíčenje. **Gradbeni forum na visoki ravni**⁷⁴ bo zagotovil glavno platformo za nadaljnje obveščanje o ukrepih, določenih v strategiji, ter za spremljanje gospodarske uspešnosti sektorja in njegovega prispevka k zmanjšanju vrzeli v ponudbi stanovanj. Poleg tega bo zagotovil sinergije z evropsko stanovanjsko zvezo, napovedano v evropskem načrtu za cenovno dostopna stanovanja. Zveza bo zagotovila platformo za spremljanje izvajanja nacionalnih ukrepov, povezanih z izdajanjem dovoljenj in upravnimi postopki.

To je skupno prizadevanje. Države članice, regionalni in lokalni organi, industrija, socialni partnerji in finančne institucije imajo vsi svojo vlogo. S sodelovanjem lahko Evropa svoj gradbeni ekosistem preoblikuje v pravo gonilo konkurenčnosti, ki gradi ne le domove, temveč tudi odpornost, priložnosti in zaupanje v prihodnost Evrope.

⁷⁴ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/construction/construction-transition-pathway_sl.